

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ
AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W
WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM

Sytuacja osób niepełnosprawnych i zjawisko niepełnosprawności są przedmiotem zainteresowań wielu nauk. W obszarze nauk ekonomicznych problem niepełnosprawności jest często rozpatrywany z punktu widzenia rynku pracy. Niska aktywność zawodowa i wysoki poziom bezrobocia są kwestiami problemowymi w tej grupie. Niepełnosprawni należą do zbiorowości znajdującej się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Współczesny rynek pracy preferuje ludzi, którzy wykazują się dużą samodzielnością, umiejętnością radzenia sobie w sytuacjach problemowych, potrafią pracować pod presją czasu i oczekiwań ze strony pracodawców. Wiedza, doświadczenie i posiadanie umiejętności przez potencjalnych pracowników podnoszą ich wartość na rynku pracy. Takie osoby uważane są za bardziej efektywne, dzięki nim firma będzie odnosiła sukcesy w swojej działalności, a więc osiągała będzie większe zyski.

Aktywność zawodowa w życiu każdego człowieka jest bardzo ważna, pozwala na samorealizację w życiu społecznym i zawodowym, poprzez pełnienie ról społecznych oraz wykonywanie czynności podstawowych w obszarze zawodowym. Aktywizacja przyczynia się do włączania w nurt życia społecznego, zaś zatrudnienie umożliwia osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie na rynku pracy.

Celem głównym pracy była identyfikacja czynników determinujących aktywność zawodową osób niepełnosprawnych oraz poznanie barier ograniczających tę aktywność. Na początku dokonano przeglądu wybranych makroekonomicznych i mikroekonomicznych teorii rynku pracy (teoria rynku pracy w ekonomii klasycznej, neoklasyczna teoria zatrudnienia, ogólna teoria zatrudnienia Keynesa oraz teorie segmentacji, swoich i obcych, kapitału ludzkiego i społecznego). W rozważaniach teoretycznych omówiono zagadnienia dotyczące podstawowych zależności pomiędzy podmiotami rynku. W części teoretycznej przedstawiono modele niepełnosprawności i istotę aktywności zawodowej. Część empiryczna została opracowana na podstawie danych pierwotnych i wtórnych. Wykorzystano dane statystyki publicznej, badania Diagnoza Społeczna 2015 oraz przeprowadzono własne badania empiryczne. Dane pierwotne pozyskano za pomocą kwestionariusza ankiety. Badania własne przeprowadzono w grupie 301 osób niepełnosprawnych z województwa mazowieckiego. Na podstawie danych statystycznych scharakteryzowano populację osób niepełnosprawnych w całym województwie, co było tłem do bardziej szczegółowych analiz w powiatach. Analiza

materiału statystycznego oparta została na modelach ekonometrycznych, (model liniowy, probitowy i logitowy, model proporcjonalnego hazardu Coxa, regresji logistycznej) natomiast wyniki zaprezentowano w formie tabelarycznej i graficznej. Wyniki badań potwierdzają niską aktywność zawodową osób niepełnosprawnych. Ponadto dowiedziono, iż pasywne instrumenty polityki publicznej zwiększają bierność zawodową. W wyniku szacowania mierników aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w województwie mazowieckim stwierdzono, iż ich sytuacja na rynku pracy jest trudna. Ponadto przeprowadzone analizy sugerują realizację przez państwo aktywnej polityki rynku pracy przyczyniającej się do aktywizowania osób niepełnosprawnych. Wyniki badań potwierdziły, iż aktywność zawodowa zwiększa się wraz ze wzrostem wykształcenia.

Badania przeprowadzone na potrzeby rozprawy doktorskiej wskazują na istotność zagadnienia jakim jest aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych. Bierność zawodowa wśród osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy może przyczynić się do braku siły roboczej w gospodarce, w szczególności w aspekcie niekorzystnych zmian demograficznych (starzenie się społeczeństwa). Powoduje to potrzebę działań zmierzających do zaktywizowania grupy osób niepełnosprawnych i włączenia ich do zasobu pracujących. Wyniki przeprowadzonych badań mogą być przydatne dla podmiotów zajmujących się problematyką włączenia społecznego w celu zwiększenia aktywności zawodowej wśród osób niepełnosprawnych.

Słowa kluczowe: aktywność zawodowa, rynek pracy, niepełnosprawni, województwo mazowieckie.